

Валентина Пальчук,

кандидат наук із соціальних комунікацій, старший науковий співробітник,

Національна бібліотека України імені В. І. Вернадського

Голосіївський просп., 3, Київ, 03039, Україна

e-mail: valentina88877@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3687-1863>

БІБЛІОТЕКИ ЗАРУБІЖНИХ КРАЇН У РОЗВИТКУ СТРАТЕГІЧНИХ КОМУНІКАЦІЙ

У статті висвітлено наукову проблематику організації інформаційного супроводження розвитку стратегічних комунікацій у процесах державотворення, забезпечення національних інтересів, вирішення питань глобального розвитку.

Дослідницьке питання стосується узагальнення досвіду бібліотек зарубіжних країн щодо впровадження нових підходів до кумуляції, поширення, введення в систему стратегічних комунікацій інформації для досягнення національних інтересів і просування цілей глобального розвитку. Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у практику бібліотек, створення багатоаспектних універсальних баз даних створили всі передумови для визначення бібліотек одними з важливих елементів розвитку стратегічних комунікацій у зарубіжних країнах.

Висвітлено основні підходи до використання інформаційного потенціалу бібліотек Європи, США для задоволення різноманітних інформаційних потреб користувачів, що в сукупності відображають розв'язання широкого спектра проблем соціально-економічного й культурно-політичного характерів. З точки зору перспектив розв'язання глобальних проблем проаналізовано можливості інформаційної діяльності бібліотек у рамках виконання ініціативи IFLA «Бібліотечна карта світу».

Ключові слова: бібліотеки США, бібліотеки Європи, IFLA, стратегічні комунікації.

Закономірності організації інформаційної діяльності в умовах демократичних процесів у сучасному світі характеризуються прискореним рівнем продукування та використання (споживання) інформації (знань) у всіх сферах ділової активності як на національних, так і на глобальних рівнях. Розвиток важливих елементів сучасної інформаційної інфраструктури на основі використання новітніх інформаційно-телекомунікаційних технологій зумовив перехід до якісно вищого рівня доступу

до інформаційних ресурсів, сучасного інформаційного виробництва, насамперед для задоволення внутрішньосуспільних потреб, а також певною мірою і для утвердження національної інформаційної присутності окремої держави, міжнародних організацій у структурі глобального інформаційного простору.

У цьому процесі організація інформаційного супроводження розвитку стратегічних комунікацій є важливим чинником у процесах державотворення, забезпечення національних інтересів, демократичних суспільних відносин, налагодження діалогу владних інститутів із громадянським суспільством у різних державах на сучасному етапі світового розвитку. Останнє обумовило необхідність вироблення і впровадження технологій керування інформацією, зокрема введення в систему стратегічних комунікацій достатніх її обсягів для реалізації національних інтересів [4, 8, 9] та просування цілей держави, спільних міжнародних ініціатив для розв'язання глобальних проблем.

Увага до теми стратегічних комунікацій та активізація досліджень у науковій площині особливо означилися в період сучасних загроз, зокрема гібридних війн, нерівномірного розвитку національних інформаційних просторів і впливу глобальної інформатизації на цей процес.

Наукове осмислення сучасних тенденцій розвитку системи стратегічних комунікацій, визначення її поняття й сутності в сучасному державотворенні, основних характеристик, організаційно-правових проблем упровадження в Україні висвітлено в працях таких дослідників, як С. Гуцал, Д. Дубов, О. Кушнір, Г. Почепцов, С. Соловійов². Сучасні підходи до визначення ролі бібліотек у стратегічних комунікаціях, дослідження механізмів підтримування стійких інформаційних обмінів між суб'єктами суспільної діяльності, забезпечення умов для наповнення достовірною інформацією каналів її циркуляції, її аналітичне оброб-

---

²Гуцал С. Публічна дипломатія та стратегічні комунікації. URL: journals.iir.kiev.ua/index.php/pol_n/article/viewFile/2769/2473; Дубов Д. В., Баровська А. В. Організаційно-правові проблеми впровадження системи стратегічних комунікацій в Україні. *Інформ. безпека людини, сусп-ва, держави*. 2017. № 1 (21). С. 10–16. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/iblsd_2017_1%2821%29_4; Кушнір О. В. Поняття та сутність стратегічних комунікацій у сучасному українському державотворенні. *Право і сусп-во*. 2015. № 6. С. 27–31; Почепцов Г. Г. Стратегические коммуникации: стратегические коммуникации в политике, бизнесе и государственном управлении. Киев : Альтерпрес, 2008. 216 с.; Соловійов С. Г. Основні характеристики стратегічних комунікацій. *Вісн. Нац. ун-ту цивільного захисту України*. Сер.: Державне управління. 2016. Вип. 1. С. 165–170.

лення, вивчення кількісних і якісних характеристик стали результатами досліджень таких науковців, як В. Горовий, Т. Гранчак, О. Онищенко, В. Пальчук, Ю. Половинчак, Л. Чуприна та ін.³

Разом з тим треба зауважити, що, незважаючи на послідовну зацікавленість із боку науковців, дослідження науково-теоретичної, науково-практичної проблематики сучасних бібліотек у системі стратегічних комунікацій продовжує залишатися одним з найбільш перспективних напрямів наукового пошуку в інформаційній галузі. З огляду на наявні істотні відмінності між бібліотечною практикою в різних країнах у процесі розвитку стратегічних комунікацій подальшого теоретичного осмислення потребує питання визначення арсеналу інструментів і підходів, що використовують бібліотеки.

У зв'язку з цим, метою цієї статті є узагальнення досвіду бібліотек зарубіжних країн щодо впровадження нових підходів до кумуляції, поширення, введення в систему стратегічних комунікацій інформації для досягнення національних інтересів і просування цілей глобального розвитку.

Для сучасних бібліотек завдання вписатися в сучасну інформаційну інфраструктуру вироблення і впровадження технологій керування інформацією, зокрема введення в систему стратегічних комунікацій достатніх її обсягів для реалізації національних інтересів і просування цілей окремих держав, є невідворотною об'єктивною необхідністю. Вона диктується їхньою одвічною функцією накопичення, оброблення, систематизації й передавання знання, національної пам'яті, інформації в цілому в просторі та часі.

Упровадження інформаційно-комунікаційних технологій у практику бібліотек, створення багатоаспектних універсальних баз даних націо-

---

³Бібліотека в реалізації державотворчої інформаційної політики: [монографія] / [Т. Гранчак, В. Бондаренко, С. Горова та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2016. 339 с.; Формування стратегічного нарративу інформаційного забезпечення реінтеграції тимчасово окупованих територій у загальноукраїнський контекст: монографія / В. Горовий (кер. проекту), О. Онищенко, Ю. Половинчак [та ін.] ; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2017. 212 с.; Пальчук В. Соціальні інформаційні комунікації і розвиток діяльності сучасних інформаційних центрів. *Центр досліджень соц. комунікацій НБУВ: вебсайт*. URL: http://nbuviap.gov.ua/index.php?option=com_content&view=article&id=3065:sotsialni-informatsijni-komunikatsiji-i-rozvitok-diyalnosti-suchasnikh-informatsijnikh-tsentriv&catid=81&Itemid=415; Чуприна Л. Аналітичні підрозділи бібліотеки в системі стратегічних комунікацій. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 48. С. 274–284.

нальної пам'яті, законотворчої тематики, питань державного управління, реформування різних галузей тощо з урахуванням наявної розгалуженої бібліотечної мережі створили всі передумови для визначення бібліотек одними з важливих елементів розвитку стратегічних комунікацій у зарубіжних країнах. У цьому контексті заслуговує на увагу корпоративний проєкт «Національна електронна бібліотека (NDL)», упроваджений Міністерством освіти та культури Фінляндії для створення, управління, зберігання цифрових національних інтегрованих ресурсів, які мають суспільну значущість для культурної й історичної спадщини. У збереженні національної спадщини Фінляндії в цифровому форматі співпрацюють архіви, бібліотеки та музеї. Проєкт не є сталим, він постійно вдосконалюється відповідно до розвитку сучасних інформаційно-комунікаційних сервісів, інформаційних послуг і бізнес-моделей, за допомогою яких оцифровані документальні матеріали стають легко доступні з одного сайту та надійно зберігатимуться і в майбутньому [2].

Корпоративний підхід для організаційно-технологічних, програмно-технічних напрацювань використано для створення зведеного електронного каталогу бібліотек Білорусі. Зведений електронний каталог бібліотек Білорусі – це національний інформаційний ресурс, основний масив якого формується найбільшими республіканськими бібліотеками: Національною бібліотекою Білорусі, Центральною науковою бібліотекою ім. Я. Коласа НАН Білорусі, Республіканською науково-технічною бібліотекою, Президентською бібліотекою Республіки Білорусь.

У зведеному електронному каталозі представлено бібліографічні записи на книги (включаючи рідкісні та стародруки), дисертації, автореферати дисертацій, образотворчі документи, картографічні матеріали, нотні документи, документи із стандартизації, аудіо- і відеодокументи, періодичні видання.

Усі користувачі незалежно від їх місцезнаходження отримують вільний доступ у режимі реального часу до бібліографічної інформації про фонди вищеназваних бібліотек. В інформації про знайдений документ містяться відомості про місце та шифри його зберігання, а також про можливості віддаленого замовлення документів з фондів Національної бібліотеки Білорусі, Республіканської науково-технічної бібліотеки, Центральної наукової бібліотеки ім. Я. Коласа Національної академії наук Білорусі. Сервіс замовлення доступний тільки для користувачів тієї бібліотеки, зареєстрованими читачами якої вони є і у якій є потрібний документ. Для інформування про склад фондів бібліотек регіонів республіки функціонують регіональні зведені електронні каталоги [10].

Для створення об'єднаного каталогу Європейської бібліотеки на основі інформаційних ресурсів європейських національних бібліотек використання корпоративного підходу в практиці дало змогу створити інтегрований вебпорталом центр відкритих даних для національних бібліотечних даних у Європі. Європейська бібліотека започаткована Конференцією європейських національних бібліотекарів у 2004 р. Бібліотека поширювала бібліотечні дані різними способами, щоб сприяти її більш широкому використанню і введенню в стратегічні комунікації глобального інформаційного простору.

Інтегровані інформаційні ресурси про європейський культурний та інтелектуальний доробок Європейської бібліотеки стали найбільшим контентом проєкту «Європіана» (Europeana), цифрової платформи, що фінансується Європейською комісією. Після припинення функціонування Європейської бібліотеки проєкт «Європіана» взяв на себе функцію агрегації для окремих національних бібліотек без альтернативних маршрутів агрегації. Проєкт продовжує співпрацювати з національними бібліотеками для того, щоб їхні цифрові матеріали було добре представлено на порталі колекцій «Європіани».

Europeana Collections надає доступ до більше ніж 50 млн од. оцифрованих інформаційних ресурсів про культурний та інтелектуальний доробок європейських країн [11].

У своїй сукупності інформаційні ресурси фондів національних бібліотек країн Європи відображають історію національного розвитку, виражають характерні особливості національної ідентичності, тому претендують на роль основних орієнтирів, критеріїв достовірності в новому інфотворенні для наповнення стратегічних комунікацій. При цьому в просуванні національних інтересів, цілей держави інформаційні ресурси фондів європейських бібліотек стають важливими орієнтуючими елементами в структурі сучасних інформаційних продуктів у системі стратегічних комунікацій глобального інформаційного простору.

Проаналізований досвід зарубіжних країн доводить, що бібліотеки визначені одними з важливих елементів розвитку стратегічних комунікацій. Такі висновки доцільно підсилити характеристикою перспективних переваг бібліотек цифрової епохи порівняно з іншими елементами стратегічних комунікацій. Зокрема, О. Онищенко справедливо зауважив, що бібліотеку цифрової епохи не треба уявляти однобічно – тільки як збирання, оброблення, використання електронних ресурсів, місце виходу у світову інформаційну мережу Інтернет. Поряд із цифровою інформаційною продукцією, яка, безумовно, масштабно розширюватиметься, у ній зберуться та матимуть попит рукописи, книги, газети, журнали та інші «постояльці» традиційних

бібліотечних фондів. Бібліотека, яка має в планах відповідати вимогам плюралістичного суспільства, має поєднувати, гармонізувати в собі всі види інформаційних ресурсів на всіх видах носіїв інформації. У цьому й полягає безпрограшна перспектива. Майбутнє бібліотеки забезпечить багатовидове ресурсне багатство, де, безумовно, цифрова інформація переважатиме [6].

У цьому контексті також важливо підкреслити, що концентруючи всі види інформаційних ресурсів, бібліотеки таким чином прагнуть задовольняти різноманітні інформаційні потреби користувачів, що в сукупності відображають розв'язання проблематики відповідного загальнонаціонального, загальнодержавного характеру.

Приклад державної політики США щодо військового лідерства й досвід розгалуженої мережі американських військових бібліотек із сучасними сервісами та послугами також свідчить, що ці інформаційні установи активно використовуються для просування національних інтересів і цілей держави у стратегічних комунікаціях. Зокрема, Об'єднана електронна бібліотека (Joint Electronic Library, JEL) – це інтернет-бібліотека повнотекстових несекретних загальних публікацій доктрин, відповідних документів і досліджень з військової тематики [12].

У науково-практичному аспекті розвитку стратегічних комунікацій і використання можливостей бібліотек привертає увагу досвід Відділу військових бібліотек Асоціації спеціальних бібліотек (Military Libraries Division, DMIL). DMIL об'єднує членів усіх військових служб США, об'єднаних збройних сил Канади, міжнародних військових служб, відомств, підрядчиків, постачальників, військових академічних установ і всіх, хто зацікавлений у військовій бібліотечній службі.

DMIL створено з метою просування інформації про військову професію серед військових організацій як у США, так і в цілому світі, а також для допомоги членам Асоціації спеціальних бібліотек підвищувати професійні навички та знання. Для цього проводять навчальні сесії на щорічній службі – навчальні майстерні військових бібліотек (MLTW), беруть участь у комітетах і поширюють інформацію з військової тематики через соціальні мережі [14].

З точки зору організаційно-технічних і програмно-технологічних аспектів інформаційної діяльності дослідники звертають увагу, що інтернет-простір військово-бібліотечних сайтів зарубіжних країн демонструє реалізацію інформаційного потенціалу військових книгозбірень, відповідність інтернет-сайтів цілям та завданням інтерактивного каналу комунікації, заданій функціональній структурі. Характерними їхніми рисами є повнофункціональний електронний каталог, наявність масиву

документів, засобів інформаційного пошуку, техніко-технологічних засобів фіксування, зберігання та представлення інформації, що існує у вигляді організованої сукупності електронних документів і їх зв'язків. Функціональний зміст сайтів дуже потужний: онлайн-обслуговування, електронне доставляння документів, представлення бібліотеки в соціальних мережах тощо. Головна сторінка більшості вебсайтів представляє інтегровану інформацію й дає змогу здійснювати загальне орієнтування в системі інформаційних ресурсів як усередині сайту, так і у зв'язках та лінках з міжнародними і внутрішньодержавними ресурсами. Це дає змогу значно підвищити рівень забезпечення користувачів інформацією та зручно організувати ресурси і зв'язки між ними [7]. Публічні бібліотеки США також активізували свою інформаційну діяльність у напрямі інформаційної підтримки державної міграційної політики. Зокрема, у рамках ініціативи Американської бібліотечної асоціації публічні бібліотеки створюють інтегровані масиви багатомовних інформаційних ресурсів відповідно до потреб іммігрантів, розробляють програмне забезпечення для налагодження зв'язку між ними. Іноді, реагуючи на потреби іммігрантів, американські публічні бібліотеки виходять за рамки своєї практики. Наприклад, Публічна бібліотека Брукліну додала двох штатних юридичних радників, щоб надавати юридичну допомогу із заявами про громадянство та консультувати щодо роботи з державними сервісами [15].

Безумовно, у сучасних реаліях робота з електронними масивами інформації, їх структурування, систематизація у власних багатоаспектних базах даних, забезпечення віддаленого й постійного доступу підвищує рівень їх використання також і за рахунок багаторазового звернення до них. Зростаючі запити на нове інфотворення обумовило розширення й урізноманітнення суспільно значущих масивів інформаційних ресурсів, інформаційних баз, їх збереження, структурування та організацію використання в системі стратегічних комунікацій. Інформаційна аналітика в структурі бібліотечної діяльності дає змогу постійно оновлювати масиви електронної аналітичної інформації, вводити її через власні канали в систему стратегічних комунікацій. Інформаційно-аналітичні продукти бібліотек відображають суспільно-політичні, соціально-економічні, державотворчі процеси, що стосуються національних інтересів чи політики окремих держав.

У цьому контексті інформаційно-аналітичні підрозділи бібліотек практикують використання проактивного підходу у виробленні та впровадженні технологій керування інформацією, зокрема введення в систему

стратегічних комунікацій достатніх її обсягів для реалізації національних інтересів і просування цілей держави. Ідеться про врахування в цьому процесі фіксованого факту наукових досліджень, що активне планування, а не реагування на події, загрози, реалізовані дії зумовлює успіх стратегічних комунікацій. Як зазначила О. Кушнір, у тому випадку, коли стратегічна комунікація відбувається як відповідь на подію, шанси на її результативність істотно зменшуються [3].

Розширення й урізноманітнення суспільно значущих масивів інформаційних ресурсів, інформаційних баз, їх збереження, структуризація та організація використання обумовлює якісні показники змістових форм інформаційних обмінів у системі стратегічних комунікацій. З точки зору досягнення основних завдань функціонування стратегічних комунікацій таке твердження логічно доповнити висновками сучасних наукових досліджень, які свідчать, що використання інформаційних ресурсів на всіх видах носіїв, ефективність цього процесу обумовлюється досягненням оптимального співвідношення між використанням базових інформаційних ресурсів, у тому числі суверенних для кожної нації, сконцентрованих у системах бібліотечних установ, базах електронної інформації глобального та національних масштабів, постійно зростаючих масивів нової інформації, активізації використання творчої інтуїції у вирішенні складних викликів сучасності [1, с. 22–23].

Використання потенціалу бібліотечних установ для просування національних інтересів, цілей держави в системі стратегічних комунікацій особливо актуальним є в період посилення глобальних інформаційних обмінів. Оскільки, як свідчать монографічні дослідження, національний рівень соціальної структури цивілізації на сьогодні є якраз тим рівнем, на якому найбільш ефективно діють механізми глобальних інформаційних обмінів та обмінів внутрішньонаціональних – аж до відображення ментальних особливостей інфотворення в первинних соціальних структурах суспільства. На цьому рівні інформаційних обмінів якраз найбільш продуктивно, з точки зору перспектив суспільного розвитку, відбувається взаємообмін, взаємозбагачення всіх складових розвитку загальноцивілізаційного інформаційного процесу [5].

З точки зору перспектив розв'язання глобальних проблем є важливим інформаційний взаємообмін, взаємозбагачення всіх складових розвитку загальноцивілізаційного інформаційного процесу. Дослідження інформаційної діяльності бібліотек у різних країнах у рамках виконання ініціативи Міжнародної федерації бібліотечних асоціацій та установ (ІФЛА, англ. – IFLA) «Бібліотечна карта світу» засвідчило значний внесок бібліотек для

вирішення як загальноцивілізаційних, так і загальнонаціональних питань для розвитку суспільства.

Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ є провідною незалежною неурядовою міжнародною організацією, що представляє інтереси всесвітньої бібліотечної спільноти по всьому світу. Метою федерації є сприяння міжнародному взаєморозумінню, співпраці, дискусіям, дослідженням і розвитку в усіх сферах бібліотечної діяльності, включаючи бібліографічне та інформаційне обслуговування, а також підготовку кадрів. Свою увагу організація фокусує на розширенні доступу до інформації та її доступності для користувачів, стимулюванні розвитку професії, сприянні зростанню й розвитку бібліотек, розширенню кола та різноманітності інформаційних ресурсів, доступних через бібліотеки. Нараховує більше 1 тис. 600 членів приблизно в 150 країнах по всьому світу. Міжнародна федерація бібліотечних асоціацій та установ зареєстрована в Нідерландах як асоціація, що має правову та організаційну основу. Зокрема, ініціатива федерації «Бібліотечна карта світу» передбачає забезпечення доступності кількісних (статистичних) і достовірних даних про інформаційну діяльність бібліотек різних країн. Ця діяльність бібліотек спрямована на інформаційну підтримку Порядку денного Організації Об'єднаних Націй до 2030 року. Порядок денний ООН до 2030 р. – це універсальний заклик до дій щодо подолання бідності, захисту планети й забезпечення миру та економічного зростання в рамках виконання цілей сталого розвитку (далі – ЦСР).

Бібліотеки в усьому світі пропонують широкий спектр інформаційних продуктів і послуг, щоб сприяти досягненню кожної з ЦСР Порядку денного ООН до 2030 р. Від підвищення рівня грамотності до надання вільного доступу до інформаційних ресурсів бібліотек різних країн. Зокрема, у рамках виконання ЦСР 1 «Покінчення з бідністю в усіх її формах» бібліотеки прагнуть забезпечити доступ до інформації людям, які в інший спосіб є ізольованими через економічні складнощі. Мобільні бібліотеки систематизують книги, організують відповідні послуги та забезпечують доступ до Інтернету в сільській місцевості.

ЦСР 2 «Покінчення з голодом, безпечна їжа, покращення харчування та сприяння сталому сільському господарству». Участь у корпоративних проєктах сприяє доступу до інформаційних ресурсів сільськогосподарських бібліотек про дослідження та дані врожаїв, інформацію про ринки, способи ведення сільського господарства, ресурси державних служб щодо фінансування сільських громад.

ЦСР 3 «Забезпечення здорового способу життя та сприяння добробуту для всіх у будь-якому віці». У своїх звітах федерація зазначає, що медичні бібліотеки забезпечують доступ до інформації про медичні дослідження. Послуги включають: доступ до достовірної медичної інформації, розвиток навичок підтримки здоров'я, надання інформаційної підтримки в дослідженнях і придбанні відповідного медичного страхування, організації та участі в навчанні з надання першої медичної допомоги.

ЦСР 4 «Забезпечення рівноправної якісної освіти та сприяння навчанню протягом усього життя для всіх». Бібліотеки завжди включено в інформаційний процес підтримки освіти у школах, університетах і коледжах у будь-якій країні світу. Усі бібліотеки підтримують програми грамотності, забезпечують безпечний інформаційний простір для навчань і досліджень для продукування нових знань.

ЦСР 5 «Досягнення гендерної рівності та розширення можливостей для всіх жінок та дівчат». Бібліотеки пропонують програми для жінок і дівчат з метою забезпечення доступу до інформації про їхні права та здоров'я.

ЦСР 6 «Забезпечення доступу та стале управління водою». Бібліотеки забезпечують доступ громадськості до інформації про воду, використання енергії та системи каналізування. Вони пропонують доступ до інформації про дослідження та даних для виробників, щоб підтримати ефективний розподіл ресурсів на сталі проекти інфраструктури води та каналізування.

ЦСР 7 «Забезпечення доступу до надійної, сталої енергії для всіх». Багато публічних та громадських бібліотек у всьому світі є єдиним місцем, де люди можуть отримати надійний доступ до електрики для освітлення читання, вчитися й подавати заявку на роботу через онлайн-сервіси державних служб чи приватних організацій. Бібліотеки та сільські інформаційні центри можуть забезпечити доступ громадськості до комп'ютерів, які інколи живляться від сонячних батарей або генераторів.

ЦСР 8 «Сприяння стійкому, всебічному та сталому економічному зростанню, повній і продуктивній зайнятості та гідній роботі для всіх». У своїх звітах ІФЛА констатує, що бібліотеки практикують різні послуги, зокрема доступ для громадськості до ІКТ, навчання в бібліотеках як подати заявку на роботу. Люди, які не мають доступу до Інтернету, отримують його в бібліотечних установах, а також кваліфіковану консультацію з написання резюме, відправлення його через онлайн-програми.

ЦСР 9 «Створення стійких інфраструктур, сприяння сталій індустріалізації та інноваціям». Інформаційні послуги та продукти бібліотек завжди є основою для досліджень, технологій, інновацій та академічного

життя. Бібліотеки забезпечують доступ до інформаційних ресурсів науково-дослідної інфраструктури. Як стверджує ІФЛА, у деяких бібліотеках функціонують бізнес-центри, які пропонують навчання підприємству, а також юридичну підтримку.

ЦСР 10 «Зменшення нерівності всередині країни і серед країн». У своїх звітах федерація зазначає, що бібліотеки сприяють зменшенню нерівності, організовуючи інформаційні простори для різних соціальних категорій громадян – як у міських, так і в сільських громадах.

ЦСР 11 «Розбудова безпечних міст для поселення людей». Федерація визначає бібліотеки як сучасні інформаційні центри, що можуть відігравати істотну роль у кумуляції, збереженні та забезпеченні доступу до документальних інформаційних ресурсів різних видів. Культура зміцнює місцеві громади та підтримує інклюзивний і сталий розвиток міст – бібліотеки лежать в основі ініціатив щодо сприяння цьому.

ЦСР 12 «Забезпечення сталого споживання та структури виробництва». У контексті реалізації цієї цілі сталого розвитку бібліотеки розглядають як сталі установи, що забезпечують доступ до інформаційних ресурсів, щоб усі категорії громадян отримували рівну можливість користуватися інформацією відповідно до своїх потреб.

ЦСР 13 «Невідкладне вжиття заходів для боротьби зі змінами клімату та його наслідками». Як зазначає ІФЛА, бібліотеки відіграють ключову роль у забезпеченні доступу до достовірних даних і знань, які розкривають результати досліджень про зміни клімату. Ці інформаційні установи забезпечують безперервний доступ до інформації про екологічні дані, зберігають їх для майбутніх поколінь.

ЦСР 14 «Збереження та стале використання океанів, морів та морських ресурсів». Бібліотеки здійснюють інформаційний супровід процесу прийняття рішень, надають інформацію про дані, що стосуються сталого використання океанів, морів та інших водних об'єктів, про ведення сталого рибальського промислу, ефективне управління водними ресурсами.

ЦСР 15 «Захист, відновлення та сприяння сталому використанню екосистеми, сталому управлінню лісами, боротьба з опустелюванням, а також зупинка та зворотний рух деградації земель, припинення втрати біорізноманіття». Бібліотеки мають потенціал організовувати інформаційну основу для досліджень щодо захисту екосистеми, пропонуючи відкритий доступ до інформаційних ресурсів відповідної тематики, проводити різні інформаційні заходи (виставки, лекції, форуми, конференції тощо) щодо поширення інформації про захист екосистеми.

ЦСР 16 «Сприяння мирному розвитку, забезпечення доступу до правосуддя для всіх, розбудова ефективних, підзвітних та інклюзивних установ на всіх рівнях». Бібліотеки є надійним джерелом інформації із кваліфікованим персоналом для громадські. Вони також можуть бути технічно оснащені для неперервного навчання та активізації громадян використовувати інформацію відповідно до цілей сталого розвитку.

ЦСР 17 «Зміцнення засобів впровадження та поживлення глобального партнерства для сталого розвитку». Бібліотеки відкриті для співробітництва з місцевими, регіональними національними інститутами громадянського суспільства, урядами та організаціями приватного сектору в рамках виконання інформаційних завдань та надання послуг [13].

Таким чином, проаналізований досвід зарубіжних країн доводить, що бібліотеки визначені одними з важливих елементів розвитку стратегічних комунікацій як на загальнонаціональному, загальнодержавному, так і на глобальному рівнях. Концентруючи всі види інформаційних ресурсів та організовуючи цілеспрямовані масиви інформації, бібліотеки таким чином прагнуть задовольняти різноманітні інформаційні потреби користувачів, що в сукупності відображають вирішення широкого спектра проблем соціально-економічного й культурно-політичного характерів. З точки зору організаційно-технічних і програмно-технологічних аспектів інформаційної діяльності досвід бібліотек зарубіжних країн демонструє реалізацію їхнього інформаційного потенціалу, відповідність їхніх інформаційних послуг та продуктів цілям і завданням розвитку стратегічних комунікацій.

Список бібліографічних посилань

1. Горовий В. Перспективи глобальної інформатизації в національному вимірі. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2019. Вип. 53. С. 19–28.

2. Досвід зарубіжних бібліотек. *Житомир. обл. б-ка для дітей : вебсайт*. URL: <http://childlibr.org.ua/bloknot-bibliotekarya/agenciya-bibliotechnix-innovacij/dosvid-zarubizhnix-bibliotek.html>.

3. Кушнір О. Поняття та сутність стратегічних комунікацій у сучасному українському державотворенні. *Глоб. орг. союзн. лідерства*. URL: <http://goal-int.org/ponyattya-ta-sutnist-strategichnix-komunikacii-u-suchasnomu-ukrainskomu-derzhavotvorenni>. 2015.

4. Ліпкан В. Експертний висновок на проект Стратегії розвитку ефективних комунікацій у ЗСУ. *Глоб. орг. союзн. лідерства*. URL: <http://>

goal-int.org/ekspertnij-visnovok-na-proekt-strategii-rozvitku-efektivnix-komunikacij-u-zsu. 2015.

5. Національний інформаційний суверенітет у контексті розвитку новітніх інформаційних технологій / [О. С. Онищенко, В. М. Горовий, В. І. Попик та ін.]; НАН України, Нац. б-ка України ім. В. І. Вернадського. Київ, 2011. 160 с.

6. Онищенко О. Бібліотеки в цифровому середовищі: курс на індивідуальний інтегрований сервіс. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2019. Вип. 53. С. 9–18.

7. Островська О. Аналіз зарубіжного досвіду створення сайтів військових бібліотек. URL: file:///C:/Users/Admin/Downloads/150421–3250-97–1-SM%20(4).pdf.

8. Про рішення Ради національної безпеки і оборони України від 2 вересня 2015 р. «Про нову редакцію Воєнної доктрини України»: Указ Президента України № 555/2015. *Офіц. інтернет-представництво Президента України: вебпортал*. URL: <http://www.president.gov.ua/documents/5552015–19443>.

9. Чуприна Л. Аналітичні підрозділи бібліотеки в системі стратегічних комунікацій. *Наук. пр. Нац. б-ки України ім. В. І. Вернадського*. 2017. Вип. 48. С. 274–284.

10. Сводный электронный каталог библиотек Беларуси. URL: <http://unicat.nlb.by>.

11. Europeana Collections. URL: <https://www.europeana.eu/portal/ru/TEL.html>.

12. Joint Electronic Library. URL: <http://www.dtic.mil/doctrine/jel>.

13. Libraries and the Sustainable Development Goals a storytelling manual. URL: <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/-storytelling-manual.pdf>.

14. Military Libraries Division (DMIL). URL: <http://military.sla.org>.

15. Welcoming New Americans Wanda Kay Brown. URL: <https://american-librariesmagazine.org/wp-content/uploads/2019/10/AL–1119.pdf>.

References

1. Horovyi, V. (2019). Perspektyvy hlobalnoi informatyzatsii v natsionalnomu vymiri [Prospects of global informatization in the national dimension]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteki Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 53, pp. 19–28 [in Ukrainian]. <https://doi.org/10.15407/np.53.019>

2. Dosvid zarubizhnykh bibliotek [Experience of foreign libraries].

Zhytomyrska oblasna biblioteka dlia ditei: vebsait – Zhytomyr Regional Library for Children: website. Retrieved from <http://childlibr.org.ua/bloknot-bibliotekarya/agenciya-bibliotechnix-innovacij/dosvid-zarubizhnix-bibliotek.html> [in Ukrainian].

3. Kushnir, O. (2015). Poniattia ta sutnist stratehichnykh komunikatsii u suchasnomu ukrainskomu derzhavotvorenni [The concept and essence of strategic communications in modern Ukrainian state-making]. *Hlobalna orhanizatsiia soiuznytskoho liderstva – Global Organization of Allied Leadership*. Retrieved from <http://goal-int.org/ponyattya-ta-sutnist-strategichnix-komunikacii-u-suchasnomu-ukrainskomu-derzhavotvorenni> [in Ukrainian].

4. Lipkan, V. (2015). Ekspertnyi vysnovok na proekt Stratehii rozvytku efektyvnykh komunikatsii u ZSU [Expert opinion on the draft Strategy for the development of effective communications in the Armed Forces]. *Hlobalna orhanizatsiia soiuznytskoho liderstva – Global Organization of Allied Leadership*. Retrieved from <http://goal-int.org/ekspertnij-visnovok-na-proekt-strategii-rozvitku-efektivnix-komunikacij-u-zsu> [in Ukrainian].

5. Onyshchenko, O. S., Horovyi, V. M., Popyk, V. I. et al. (2011). Natsionalnyi informatsiinyi suverenitet u konteksti rozvytku novitnykh informatsiinykh tekhnolohii [National information sovereignty in the context of the latest information technologies development]. Kyiv [in Ukrainian].

6. Onyschenko, O. (2019). Biblioteky v tsyfrovomu seredovyshi: kurs na indyvidualnyi intehrovanyi servis [Libraries in the digital environment: a course on customized integrated service]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 53, pp. 9–18 [in Ukrainian].

7. Ostrovska, O. Analiz zarubizhnogo dosvidu stvorennia saitiv viiskovykh bibliotek [Analysis of foreign experience in creating sites of military libraries]. Retrieved from [file:///C:/Users/Admin/Downloads/150421-325097-1-SM%20\(4\).pdf](file:///C:/Users/Admin/Downloads/150421-325097-1-SM%20(4).pdf) [in Ukrainian].

8. Ukaz Prezydenta Ukrainy No 555/2015 «Pro rishennia Rady natsionalnoi bezpeky i oborony Ukrainy vid 2 veresnia 2015 roku «Pro novu redaktsiiu Voiennoi doktryny Ukrainy»» [Decree of the President of Ukraine No 555/2015 «On the Decision of the National Security and Defense Council of Ukraine of September 2, 2015 «On the new version of the Military Doctrine of Ukraine»»]. *Ofitsiine internet-predstavnytstvo Prezydenta Ukrainy – Official Online Representation of the President of Ukraine*. Retrieved from <http://www.president.gov.ua/documents/5552015-19443> [in Ukrainian].

9. Chupryna, L. A. (2017). Analitichni pidrozdily biblioteky v systemi stratehichnykh komunikacii [Library Analytical Departments in the System

of Strategic Communications]. *Naukovi pratsi Natsionalnoi biblioteky Ukrainy imeni V. I. Vernadskoho – Transactions of V. I. Vernadsky National Library of Ukraine*, issue 48, pp. 374–384 [in Ukrainian].

10. Svodnyi elektronnyi katalog bibliotek Belarusi [Consolidated electronic catalog of Belarus libraries]. Retrieved from <http://unicat.nlb.by> [in Russian].

11. Europeana Collections (EC). Retrieved from <https://www.europeana.eu/portal/ru/TEL.html> [in English].

12. Joint Electronic Library (JEL) Retrieved from <http://www.dtic.mil/doctrine/jel> [in English].

13. Libraries and the Sustainable Development Goals a storytelling manual (LSDG). Retrieved from <https://www.ifla.org/files/assets/hq/topics/libraries-development/documents/sdg-storytelling-manual.pdf> [in English].

14. Military Libraries Division (MLD). Retrieved from <http://military.sla.org> [in English].

15. Welcoming New Americans Wanda Kay Brown (WNAWKB) Retrieved from <https://americanlibrariesmagazine.org/wp-content/uploads/2019/10/AL-1119.pdf> [in English].

Стаття надійшла до редакції 03.01.2020.

Valentyna Palchuk,

PhD (Social Communications), Senior Researcher,

V. I. Vernadsky National Library of Ukraine

3 Holosiivskiy Ave., Kyiv 03039, Ukraine

e-mail: valentina88877@gmail.com

<https://orcid.org/0000-0003-3687-1863>

Foreign Libraries in the Development of Strategic Communications

The article deals with some issues in organization of information support of strategic communications development in the processes of state formation, ensuring national interests, solving problems of global development.

The research question relates to generalization of foreign libraries experience in introducing new approaches to cumulation of information, its dissemination, introduction into the system of strategic communication to achieve national interests and promote the goals of global development. The introduction of information and communication technologies into libraries practice, creation of multidimensional universal databases have created all preconditions for defining libraries as one of the important elements of strategic communications development in foreign countries.

The main approach to utilizing libraries information potential in Europe and the USA is to meet users' diverse information needs, which in conjunction reflects the

solution of a wide range of socioeconomic, cultural and political problems. From the perspective of solving global problems the possibilities of libraries information activities within the framework of IFLA's Library World Map initiative have been analyzed.

It is concluded that libraries could be identified as one of the important elements in the development of strategic communications at national and global levels. By concentrating all kinds of information resources and organizing purposeful arrays of information, libraries thus seek to meet the diverse information needs of users, which reflect the solution of a wide range of problems of socioeconomic, cultural and political nature. From the point of view of organizational and technical, program and technological aspects of information activity the foreign libraries experience demonstrates realization of their information potential, conformity of their information services and products to the purposes and tasks of strategic communications development.

Keywords: USA libraries, European libraries, IFLA, strategic communications.